

Målnummer: T3590-03   **Avdelning:** 2

Domsnummer:

Avgörandedatum: 2004-04-30

Rubrik: En i ett skuldsaneringsärende okänd fordran som görs gällande efter skuldsaneringsbeslutet och då visar sig vara tvistig har ansetts inte undantagen från preklusionsverkan enligt 26 § skuldsaneringslagen (1994:334).

Lagrum: 26 § skuldsaneringslagen (1994:334)

Rättsfall:

REFERAT

Katrineholms tingsrätt

A.L. förde vid Katrineholms tingsrätt den talan mot U.R. som framgår av tingsrättens dom.

Tingsrätten (rådmannen Bertil Svahn) anförde i mellandom den 5 november 2001:

Yrkanden och grunder

A.L. har, efter ansökan om betalningsföreläggande i november 2000, yrkat förpliktande för U.R. att till henne betala 131 841 kr jämte dels per den 30 oktober 2000 upplupen dröjsmålsränta 52 733 kr, dels ränta på kapitalbeloppet enligt 6 § räntelagen från den 30 oktober 2000 tills betalning sker.

A.L. har till grund för yrkandet åberopat, att hon under tiden den 1 december 1992–den 31 december 1996 erlagt samtliga amorteringar och räntebetalningar för de lån, för vilka hon och U.R. varit solidariskt ansvariga, och att U.R. därför är skyldig att till henne betala den på honom belöpande hälftendelen av dessa betalningar, vilken uppgår till det yrkade kapitalbeloppet.

U.R. har bestritt yrkandet och i första hand invänt, att den fordran, som A.L. gör gällande, under alla förhållanden är prekluderad enligt bestämmelsen i 26 § skuldsaneringslagen, eftersom han beviljades skuldsanering genom beslut av Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna den 9 juli 1999 och den nu påstådda fordringen då varken var känd eller tvistig. I andra hand har han invänt, att han i vart fall inte är betalningsskyldig för annat än den del av det yrkade beloppet som avser amorteringar, vilket belopp ännu inte har preciserats av A.L.

A.L. har mot förstahandsinvändningen genmält, att hennes fordran inte är prekluderad på grund av 26 § skuldsaneringslagen, eftersom den förelåg och var känd för U.R. vid tidpunkten för skuldsaneringen men var och är tvistig, varför den enligt 6 § tredje stycket punkt 5 skuldsaneringslagen inte omfattas av skuldsaneringen.

Tingsrätten har med parternas samtycke beslutat att genom mellandom pröva invändningen att den av A.L. påstådda fordran är prekluderad enligt bestämmelsen i 26 § skuldsaneringslagen.

Bakgrundsfakta

A.L. och U.R. gifte sig i oktober 1989. I april 1991 förvärvade de med hälften var fastigheten Sköldinge-Ramsta 1:156 för 650 000 kr. I samband med fastighetsförvärvet övertog de solidariskt betalningsansvaret för två stycken Spintab-lån med en sammanlagd kapitalskuld på 213 834 kr. De upptog vidare tillsammans hos Oppunda Sparbank (numera Sparbanken Sörmland) ett lån på 273 000 kr mot säkerhet i pantbrev, ett annuitetslån på 164 000 kr mot säkerhet i pantbrev och borgen och ett ytterligare lån på 13 340 kr. Under hösten 1992 uppstod söndring i äktenskapet och den 1 december detta år flyttade U.R. från fastigheten till eget boende medan A.L. med parets två barn bodde kvar på fastigheten. Redan dessförinnan, den 15 oktober 1992, hade parterna gemensamt ansökt om äktenskapsskillnad. Dom på äktenskapsskillnad meddelades efter betänketid den 21 december 1993. Bägge parter biträdades i äktenskapsskillnadsmålet av ombud och vissa diskussioner rörande bodelning förekom genom dessa men någon formell bodelning kom aldrig till stånd. Den 14 mars 1996 försålles fastigheten exekutivt för 400 000 kr och fördelningen av köpeskillingen ledde till att Spintab AB erhöll 369 639 kr medan pantbrevsborgenären Sparbanken Sörmland inte fick någon utdelning. I december 1996 uppdelades på initiativ av A.L. parternas då resterande gemensamma skuld till Sparbanken Sörmland på två lån, ett för var part och var och ett på 82 000 kr. Under hösten 1998 fick A.L. genom förmedling av Sparbanken Sörmland till stånd en uppgörelse med Kreditinkasso AB beträffande sin resterande del av Spintab-lånet och kunde den 27 november 1998 slutbetala denna.

Den 9 juli 1999 fastställde Kronofogdemyndigheten i Eskilstuna ett upprättat förslag till frivillig skuldsanering för U.R. I detta beslut upptas som borgenärer Kundinkasso AB med två lån, ett med totalfordran 228 975 kr och ett med totalfordran 6 326 kr, samt Sparbanken Sörmland med ett lån och en totalfordran på 69 238 kr. Det är ostridigt, att den fordran, som A.L. nu gör gällande, i skuldsaneringsärendet varken uppgetts av U.R. eller anmälts av A.L. eller på annat sätt kommit till kronofogdemyndighetens kännedom.

Parternas utvecklande av talan

A.L. har anfört i huvudsak: I samband med att U.R. flyttade från den gemensamma bostaden besökte de tillsammans Oppunda Sparbanks kontor för att träffa en överenskommelse om den fortsatta betalningen av lånen. De kom då överens om att göra månatliga betalningar till det servicekonto, från vilket överföringar av lånebetalningarna skulle ske. Hon skulle betala 5 500 kr i månaden till servicekontot och U.R. skulle betala 2 000 kr. Betalningarna skulle ske genom automatiska överföringar från respektive lönekonto. De var överens om att fastigheten skulle säljas och överenskommelsen om överföringarna skulle gälla till dess att huset var sålt. Redan efter ett par månader upptäckte hon emellertid att det inte skedde några inbetalningar till servicekontot från U.R:s lönekonto och vid kontakt med banken fick hon reda på att han hade stoppat dessa. Hon kontaktade vid flera tillfällen U.R. angående detta och påtalade, att han måste betala sin del, men han svarade varje gång att han inte tänkte göra det. Under våren 1993 fördes vissa diskussioner om den kommande bodelningen mellan deras ombud och därvid diskuterades bl.a. frågan hur hon skulle kompenseras för sina betalningar av de gemensamma lånen. Tanken var nog att en slutlig uppgörelse skulle komma till stånd, när fastigheten var såld. Försäljningen drog emellertid ut på tiden och bodelningsfrågan förföll av någon anledning. Däremot träffade man i augusti 1994 ett avtal om underhållsbidrag till barnen genom vilket man enades om att U.R. saknade bidragsförmåga. Hon fortsatte att försöka klara av amorteringar och räntor på de gemensamma lånen men kom i dröjsmål med betalningarna, varför fastigheten till slut blev överlämnad för exekutiv försäljning. Efter försäljningen lyckades hon med bistånd av sin rådgivare hos Sparbanken Sörmland få till stånd uppdelningen av de resterande gemensamma skulderna. Efter det att denna uppdelning var genomförd framställde hon inte några krav mot U.R. förrän genom ansökan om betalningsföreläggande i november 2000.

Det var första gången hon preciserade sitt krav mot honom. Vid samtalen om lånen i samband med skilsmässan hade hon inte uppgett några preciserade belopp utan endast förklarat för honom att han var tvungen att betala sin del av lånen, eftersom hon inte hade råd att betala också denna. Först efter det att hon ingett ansökan om betalningsföreläggande fick hon reda på att U.R. hade beviljats skuldsanering. Hon hade inte fått någon underrättelse om att skuldsanering hade inletts och hade inte tagit del av någon kungörelse om detta i Post- och Inrikes Tidningar. – U.R. måste ha varit väl medveten om att hon hade skött lånebetalningarna och att hon krävde att han skulle betala sin del av dessa. Så hade han t.ex. vid taxeringen för 1996 års inkomster först tillgodogjorts hälften av räntebetalningarna men fått vidkännas rättelse sedan hon för skattemyndigheterna visat att hon gjort alla betalningar.

U.R. har anfört i huvudsak: Det var riktigt, att de vid separationen var överens om att han skulle bidra till betalningen av de gemensamma lånen med en överföring till servicekontot. Sedan han anlitat ombud fick han emellertid av denne besked att han inte behövde betala på fastighetslånen, eftersom A.L. bodde kvar på fastigheten. Han beordrade därför banken att upphöra med överföringarna. Det förekom sedan diskussioner mellan ombuden som gick ut på att A.L. skulle försöka bo kvar på fastigheten och stå för räntekostnaderna medan de skulle dela på amorteringarna. Diskussionerna ledde emellertid inte till någon överenskommelse och när frågan om underhållsbidragen var klar rann saken ut i sanden. A.L. tog aldrig upp frågan med honom. Inte heller i anslutning till försäljningen av fastigheten förekom några diskussioner om lånen mellan honom och A.L. Han fick från kronofogdemyndigheten ett meddelande om hur fordringarna påverkats av den exekutiva försäljningen och uppfattade detta så att endast skulden till Sparbanken Sörmland, som uppgick till 158 118 kr, kvarstod. När sedan banken i december 1996 kontaktade honom rörande lånet på 82 000 kr och han beviljades detta, trodde han att detta belopp utgjorde vad han hade att betala på de gemensamma lånen. I skuldsaneringsärendet fick han besked om att det dessutom kvarstod en skuld på fastighetslånen till Kundinkasso AB på 228 975 kr. Han drog då slutsatsen att A.L. inte hade gjort några betalningar på det lånet. Han hade inte någon tanke på att A.L. kunde ha någon fordran på honom. Hon hade aldrig gjort gällande någon sådan fordran och den fordran, som hon nu hävdade, var helt okänd för honom innan han fick del av betalningsföreläggandet i november 2000.

Utredningen i tingsrätten

Var och en av parterna har på egen begäran hörts i bevissyfte och därvid i allt väsentligt uppgivit detsamma som de anfört till utvecklande av sin respektive talan.

Domskäl

Enligt 26 § första stycket andra meningen skuldsaneringslagen befrias en gäldenär genom skuldsaneringen från ansvar för betalningen av fordringar som inte är kända i ärendet, om inte fordringen är sådan som avses i 6 § tredje stycket samma lag. Enligt 6 § första stycket omfattar en skuldsanering som huvudregel alla fordringar på pengar mot gäldenären som har uppkommit före den dag, då beslut meddelades att inleda skuldsanering. I paragrafens tredje stycke anges vissa fordringar, som inte omfattas av en skuldsanering och upptas bland dessa under punkt 5 en fordran som är tvistig.

Den fordran, som A.L. gör gällande, har uppkommit under tiden december 1992–december 1996. Den har, såvitt framkommit, inte varit förfallen till betalning förrän vid anfordran. Utredningen visar, att även om vissa diskussioner om U.R:s betalningsansvar förekommit i samband med skilsmässan har A.L. inte förrän genom ansökan om betalningsföreläggande i november 2000 framställt något krav mot honom. Huvudregeln i 6 § första stycket knyter emellertid enbart till tidpunkten för fordringens uppkomst och förfallodagen saknar betydelse för tillämpningen. Att anfordran ej skett vid

tidpunkten för beslutet om inledande av skuldsanering är sålunda utan betydelse för om en fordran skall omfattas av skuldsaneringen. Eftersom A.L:s fordran har uppkommit före beslutet att inleda skuldsaneringen för U.R. är den en sådan fordran på vilken 6 § skall tillämpas.

Med uttrycket "fordringar som inte är kända i ärendet" i 26 § avses fordringar, vars existens den myndighet, som beslutar i skuldsaneringsärendet, inte har någon kännedom om. Det är i målet ostridigt, att den fordran, som A.L. nu gör gällande, i denna mening inte har varit känd i skuldsaneringsärendet.

Det hittills upptagna innebär på grund av bestämmelsen i 26 § skuldsaneringslagen, att U.R. är befriad från betalningsansvar såvida inte A.L:s fordran faller in under undantaget i 6 § tredje stycket punkt 5 skuldsaneringslagen, dvs. är att bedöma som en sådan tvistig fordran, som är undantagen från skuldsaneringen.

En fordran är tvistig om den helt eller delvis bestrids av gäldenären. För att en fordran skall bli tvistig krävs självfallet först att den görs gällande, dvs. att borgenären framställer krav till gäldenären. Som nyss framgått har A.L. inte gjort sin fordran gällande förrän genom ansökan om betalningsföreläggande i november 2000. U.R. har därefter delvis bestritt hennes fordran och den har först då blivit tvistig.

A.L:s fordran har alltså varken varit känd i skuldsaneringsärendet eller varit tvistig vid tidpunkten för skuldsaneringsbeslutet men visat sig vara tvistig, när den efter beslutet gjorts gällande. Fråga är då hur tvistighetskriteriet i 6 § tredje stycket punkt 5 skuldsaneringslagen skall tolkas i förhållande till preklusionsregeln i 26 §. Är det endast i ärendet okända fordringar, som vid tiden för skuldsaneringsbeslutet var tvistiga, som undantas från preklusion eller gäller detta också fordringar, som gjorts gällande först efter beslutet och då visat sig vara tvistiga?

Frågan besvaras inte uttryckligen vare sig i förarbetena (prop. 1993/ 94:123) eller i lagkommentaren (Hellners–Mellqvist, Skuldsaneringslagen, En kommentar, 2 uppl.) och synes inte heller ha varit uppe i praxis.

I skuldsaneringsärendet är det gäldenären som disponerar över vilka fordringar som skall undantas från skuldsaneringen med stöd av 6 § tredje stycket punkt 5 (se anförd prop. s. 143). Det innebär, att det är den ståndpunkt, som gäldenären i ärendet intar till en i ärendet anmäld eller eljest känd fordran, som är avgörande för om den skall omfattas av skuldsaneringen eller såsom tvistig falla utanför denna. Och detta gäller oavsett vilken ståndpunkt gäldenären dessförinnan må ha intagit till fordran och, självfallet, om han tidigare inte tagit ställning till densamma, t.ex. för att den inte förut gjorts gällande. Om han medger betalningsskyldighet för en tidigare bestridd fordran så omfattas den av skuldsaneringen och om han bestrider betalningsskyldighet för en tidigare erkänd fordran så undantas den från skuldsaneringen såsom tvistig. Gäldenären behåller alltså sin rådhighet även under skuldsaneringsförfarandet.

Bestämmelsen i 26 § första stycket andra meningen tar sikte på fordringar som av någon anledning inte blivit kända i ärendet men senare görs gällande och stadgar att sådana fordringar är prekluderade, såvida de inte är sådana som anges i 6 § tredje stycket. Prövningen enligt 26 § sker när fordran görs gällande. Vad gäller undantaget i 6 § tredje stycket punkt 5 för tvistiga fordringar måste då rimligen samma princip gälla som om fordran varit känd i skuldsaneringsärendet, dvs. det är fortfarande gäldenären som avgör om fordran skall omfattas av skuldsaneringen eller inte. Det innebär att det avgörande måste vara gäldenärens inställning till fordran, när denna prövas enligt 26 §. Om gäldenären då medger betalningsskyldighet är fordran inte tvistig, varför den omfattas av skuldsaneringen och är prekluderad. Om gäldenären helt eller delvis bestrider betalningsskyldighet, är fordran tvistig och faller på grund av bestämmelsen i 6 § tredje stycket punkt 5 utanför skuldsaneringen. Vilken ståndpunkt gäldenären tidigare må ha intagit gentemot

borgenären är då alltså utan betydelse liksom det är utan betydelse, om han tidigare över huvud taget intagit någon ståndpunkt till fordran.

Att det bör förhålla sig på angivet sätt framgår bl.a. av följande. Antag att en borgenär med en i skuldsaneringsärendet okänd fordran, mot vilken gäldenären aldrig tidigare gjort någon invändning, i efterhand utnyttjar möjligheten att med stöd av 27 § första stycket punkt 2 skuldsaneringslagen begära omprövning av skuldsaneringen med påstående t.ex. att gäldenären medvetet förtigit fordran i ärendet (se anförd prop. s. 232). Om gäldenären då bestrider fordran, hjälper det inte borgenären att han kan visa såväl att gäldenären kände till fordran som att den var obestridd. Hans ansökan måste ändå avslås, eftersom fordran är tvistig och tvistiga fordringar inte kan behandlas inom ramen för skuldsaneringsinstitutet, i vilket någon tvistlösningsmöjlighet inte finns inbyggd (jfr anförd prop. s. 143 och lagkommentaren s. 147 f.).

Det upptagna visar enligt tingsrätten att det avgörande vid tillämpningen av 26 § första stycket andra meningen jämförd med 6 § tredje stycket punkt 5 skuldsaneringslagen måste vara hur gäldenären ställer sig till en i skuldsaneringsärendet okänd fordran, när den aktualiseras och bedöms mot bakgrund av reglerna i 26 §. Om gäldenären då helt eller delvis bestrider fordran skall den anses tvistig och sålunda falla utanför skuldsaneringen.

Eftersom U.R. nu har delvis bestritt den fordran, som A.L. gör gällande, faller hennes fordran utanför skuldsaneringen och är inte prekluderad.

U.R:s preklusionsinvändning skall alltså ogillas och skall tingsrätten fastställa att den fordran A.L. gör gällande inte är prekluderad.

Domslut

Med ogillande av preklusionsinvändningen fastställer tingsrätten, att den fordran som A.L. gör gällande, inte är prekluderad på grund av bestämmelsen i 26 § skuldsaneringslagen.

Svea hovrätt

U.R. överklagade i Svea hovrätt och yrkade att hovrätten skulle fastställa att den fordran som A.L. gjorde gällande var prekluderad enligt 26 § skuldsaneringslagen.

A.L. bestred ändring.

Hovrätten (hovrättslagmannen Erik Tersmeden, hovrättsrådet Ingrid Holmstrand och hovrättsassessorn Anne Rapp, referent) anförde i dom den 22 augusti 2003:

Hovrättens domskäl

Parterna har åberopat samma grunder och omständigheter som vid tingsrätten.

Tingsrätten har i sin dom gjort bedömningen att det avgörande vid tillämpningen av 26 § första stycket andra meningen jämförd med 6 § tredje stycket punkt 5 skuldsaneringslagen måste vara hur gäldenären ställer sig till en i skuldsaneringsärendet okänd fordran, när den aktualiseras och bedöms mot bakgrund av reglerna i 26 §.

Hovrätten delar inte denna bedömning. Avgörande för frågan om en viss – tvistig – fordran skall anses prekluderad måste enligt hovrättens mening vara om den var känd i ärendet vid tidpunkten för skuldsaneringen. Det är i målet ostridigt att den fordran som A.L. gör gällande inte var känd i skuldsaneringsärendet. A.L:s fordran är således prekluderad enligt bestämmelsen i 26 § första stycket skuldsaneringslagen.

Hovrätten finner skäl att anmärka följande. Om gäldenären medvetet har utelämnat någon borgenär i sin ansökan om skuldsanering, och detta har lett till att borgenären drabbats av skuldsaneringens preklusionsverkan, kan borgenären begära omprövning av skuldsaneringen enligt 27 § skuldsaneringslagen (jfr prop. 1993/94:123 s. 171). Vid bifall till en begäran om omprövning på sådan grund – vilket förutsätter att borgenären kan styrka sitt påstående om medvetet utelämnande – blir följderna att skuldsaneringen upphävs.

Hovrättens domslut

Med ändring av tingsrättens mellandom fastställer hovrätten att den fordran som A.L. gör gällande är prekluderad på grund av bestämmelsen i 26 § skuldsaneringslagen (1994:334).

Högsta domstolen

A.L. överklagade och yrkade att HD skulle med ändring av hovrättens dom fastställa tingsrättens domslut.

U.R. bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, rev.sekr. Rikard Backelin, föreslog i betänkande följande dom:

Domska

Enligt 26 § första stycket andra meningen skuldsaneringslagen (1994:334) befriar en skuldsanering gäldenären från ansvar för betalningen av fordringar som inte är kända i ärendet, om inte fordringen är sådan som avses i 6 § tredje stycket lagen. Den senare bestämmelsen innehåller en uppräknning av fordringar som inte omfattas av en skuldsanering. Hit hör, enligt femte punkten, tvistiga fordringar. En fordran som gäldenären inte tagit ställning till innan skuldsaneringsärendet avgjorts är inte en sådan som avses i denna punkt (jfr prop. 1993/94:123 s. 143 f.). Det saknas anledning att se annorlunda på denna fråga när bedömningen görs i efterhand, i en sådan situation som åsyftas i 26 § första stycket.

Den fordring som A.L. i detta mål begär ersättning för uppkom före det att skuldsaneringsförfarandet beträffande U.R. inleddes, men den var inte känd i skuldsaneringsärendet. A.L. framställde sitt anspråk först efter det att U.R. beviljats skuldsanering och U.R. bestred då detta. Som grund för att skuldsaneringen inte skall medföra att U.R., i enlighet med huvudregeln i 26 § första stycket andra meningen skuldsaneringslagen, befrias från betalningsansvar har A.L. åberopat att fordringen är tvistig. Av vad som sägs i föregående stycke följer emellertid att ett bestridande av en fordran som gäldenären gör efter beslutet om skuldsanering inte i sig för med sig att fordringen är att anse som tvistig i lagens mening. På grund av det anförda skall hovrättens domslut fastställas.

Domslut

HD fastställer hovrättens domslut.

HD (justitieråden Regner, referent, Dahllöf och Nyström) meddelade den 30 april 2004 följande dom:

Domska

Huvudprincipen enligt 26 § första stycket skuldsaneringslagen (1994:334) är att en skuldsanering befriar gäldenären från ansvar för betalningen dels av de

skulder som omfattas av skuldsaneringen i den utsträckning som dessa sätts ned, dels av fordringar som inte är kända i ärendet. Beträffande sådana okända fordringar görs dock undantag för dem som avses i 6 § tredje stycket samma lag. I punkt 5 i sistnämnda lagrum nämns en fordran som är tvistig.

Med begreppet okända fordringar i 26 § skuldsaneringslagen avses sådana fordringar som inte är kända i skuldsaneringsärendet därför att varken gäldenären eller någon borgenär uppgett dem och de inte heller på annat sätt anmälts i ärendet (prop. 1993/94:123 s. 229). Har gäldenären haft kunskap om en fordran men medvetet underlåtit att informera om den i ärendet, har visserligen borgenären möjlighet att enligt 27 § skuldsaneringslagen begära omprövning av skuldsaneringsbeslutet (a. prop. s. 232). Att gäldenären under skuldsaneringsärendet faktiskt haft kännedom om en fordran inverkar alltså inte på frågan om 26 § är tillämplig på den. Vad som är avgörande är i stället om fordringen kan anses tvistig.

Undantagsbestämmelsen angående vissa okända fordringar hänvisar till den paragraf i skuldsaneringslagen som reglerar vilka skulder som skall omfattas av skuldsaneringsbeslutet (6 §). När det där talas om en fordran som är tvistig torde avses en fordran som inte bara är tvistig när skuldsaneringsärendet avgörs utan också är känd i förfarandet (jfr a. prop. s. 142 ff.). När det i 26 § hänvisas till regeln i 6 § om tvistiga fordringar är det däremot i 26 § fråga om i förfarandet okända fordringar. Frågan uppkommer då vilken tidpunkt som är relevant för tvistigheten angående en fordran. Är det tidpunkten för skuldsaneringsbeslutet eller är det något senare tillfälle, t.ex. när fordran görs gällande?

I det lagstiftningsärende som ledde till stiftandet av skuldsaneringslagen fanns undantagsregeln i 26 § om bl.a. tvistiga fordringar inte med i det lagförslag som remitterades till Lagrådet, utan den tillkom på propositionsstadiet. Regeln kommenteras i propositionstexten (a. prop. s. 230) enbart med att en fordran som faller in bland undantagen i 6 § tredje stycket inte prekluderas enligt regeln i 26 § första stycket andra meningen. Några kommentarer om bestämmelsens innebörd i övrigt lämnas inte. Förarbetena ger alltså ingen ledning hur man skall se på den angivna frågan.

Skuldsaneringsinstitutet har utformats med hänsynstagande till intressen som är i viss mån motstående. Det skall verka rehabiliterande på så vis att svårt skuldsatta människor kan få en möjlighet att lösa sina ekonomiska problem och därigenom kan få en ny chans till ett drägligare och mer samhällsnyttigt liv. Samtidigt måste detta syfte vägas mot de enskilda borgenärernas berättigade intresse att få behålla sin fordringsrätt ograverad, något som i förlängningen också är ett samhällsintresse. Institutet är mot bakgrund härav generellt, så att en skuldsanering i görligaste mån omfattar alla gäldenärens skulder, dvs. präglad av en totalsyn och utformat som en totalreglering av gäldenärens ekonomiska situation. Det bygger vidare på en likabehandlingsprincip som bl.a. skall motverka överenskommelser mellan gäldenären och någon borgenär som tillförsäkrar borgenären bättre villkor än som följer av skuldsaneringen. (Prop. 1993/94:123 s. 73 ff.) I första hand skall en frivillig uppgörelse sökas, men i slutänden kan en tvingande skuldsanering beslutas av domstol. Vid denna skall det göras en allmän skälighetsbedömning där en avvägning kan ske mellan de inblandade intressena (a. prop. s. 96).

När det gäller behandlingen av tvistiga fordringar vid en skuldsanering görs ett undantag från den förut berörda tanken på en totalsyn på gäldenärens ekonomiska förhållanden. Skälet härför är de problem av bl.a. hanteringsmässig natur som ansetts vara förenade med att låta bestridda fordringar omfattas av en skuldsanering, något som föreslagits av Insolvensutredningen vars betänkande legat till grund för regeringens proposition (a. prop. s. 143 f.).

Det är mot bakgrund av grundtankarna bakom skuldsaneringsinstitutet man bör se frågan om hur 26 § skuldsaneringslagen bör tillämpas på en okänd

fordran som är tvistig.

Som framgått syftar en skuldsanering till en totalreglering av gäldenärens skuldsituation med hänsynstagande till de olika intressen som då gör sig gällande. Det är därför viktigt att alla skulder är kända i ärendet och kan beaktas vid prövningen. När det gäller den typ av fordringar som avses i tredje stycket i 6 § skuldsaneringslagen kan det noteras att undantagen – förutom tvistiga fordringar – angår familjerättsliga underhållsfordringar, fordringar som är förenade med förmåns- eller retentionsrätt och ömsesidiga fordringsförhållanden. Dessa typer av fordringar har av olika skäl ansetts inte böra omfattas av en skuldsanering (a. prop. s. 123 ff., 126 ff. och 134 ff.). Gäldenärens inställning till dessa fordringar saknar därvid betydelse. Beträffande tvistiga fordringar kan gäldenären däremot välja om de skall ingå eller inte i skuldsaneringen beroende på om han eller hon bestrider fordringen (a. prop. s. 143). För att en skuldsanering skall kunna grundas på en totalsyn är det viktigt att regelsystemet medför att tvistiga fordringar så långt det är möjligt är kända i ärendet. Vidare bör regelsystemet vara sådant att det motverkar möjligheter till att det utnyttjas av gäldenären eller någon borgenär på bekostnad av likabehandlingsprincipen.

Skulle man anse att tvistiga fordringar vid tillämpning av 26 § är sådana som visar sig vara tvistiga senare än vid beslutet om skuldsanering, kan man fråga sig varför en borgenär som inte har anmält sin fordran i ärendet skall gynnas framför andra borgenärer vilkas fordringar omfattas av skuldsaneringen, bara därför att den oanmälda fordringen visar sig vara tvistig. Dessutom skulle den märkliga situationen uppkomma att, om gäldenären erkänner skulden, denna omfattas av skuldsaneringen och bortfaller, medan ett bestridande gör att den inte omfattas och kvarstår. Härtill kommer att en borgenär, som emotser en skuldsanering med inga eller obetydliga utbetalningar till borgenärerna, skulle kunna spekulera i att det är bättre att vänta med att göra sitt anspråk gällande i förhoppning om att gäldenären skall bestrida fordringen så att denna kvarstår. Det nu behandlade alternativet ter sig därför mindre ändamålsenligt.

Skulle åter den relevanta tidpunkten för tvistigheten förläggas till skuldsaneringsbeslutet, blir konsekvensen att en fordran som gäldenären då inte var medveten om, eller i vart fall inte tagit ställning till så att den kan anses tvistig vid den tiden, faller utanför undantaget enligt 26 §. Endast om gäldenären visste om den "okända" fordringen och bestred denna, skulle den kvarstå efter skuldsaneringsbeslutet. En sådan ordning är knappast godtagbar, och någon anledning att bevara borgenären vid dennes fordran finns inte när såväl gäldenären som borgenären underlåtit att uppge fordringen i skuldsaneringsärendet.

Slutsatsen av det anförda får bli att undantagsregeln i 26 § angående vissa okända fordringar inte ter sig rimlig beträffande sådana tvistiga fordringar som var okända i skuldsaneringsärendet. Med andra ord framstår hänvisningen till 6 § tredje stycket som inadekvat såvitt gäller punkten 5 i stycket. Härav följer att det krävs att en borgenär som anser sig ha en (uppkommen) fordran som kan vara tvistig skall anmäla sin fordran i ärendet för att inte drabbas av preklusionsbestämmelsen i 26 §.

A.L. har ostridigt inte anmält sin fordran i skuldsaneringsärendet, och hennes fordran får således anses prekluderad enligt 26 § skuldsaneringslagen. Hennes överklagande kan därför inte bifallas.

Domslut

HD fastställer hovrättens domslut.

Justitierådet Calissendorff, med vilken justitierådet Thorsson instämde, var skiljaktig i fråga om motiveringen och anförde:

Jag anser att domskälen, från och med det tionde stycket, som börjar "Skulle

åter den relevanta tidpunkten", bort lyda på följande sätt:

Skulle åter den för preklusionsfrågan relevanta tidpunkten förläggas till tidpunkten för skuldsaneringsbeslutet, blir konsekvensen att fordran som gäldenären då inte var medveten om, men senare då fordran görs gällande bestrider, faller utanför undantaget i 26 § och därför prekluderas. Med andra ord framstår då hänvisningen till 6 § tredje stycket som inadekvat såvitt gäller punkten 5 i stycket.

En möjlig tolkning av undantaget i 26 § är att hänvisningen till 6 § tredje stycket punkten 5 endast avser det fallet att gäldenären vid skuldsaneringsförfarandet kände till fordran och hade bestritt den, helt eller delvis, samt att varken gäldenären eller borgenären uppgett den i ärendet och att den inte heller anmälts på annat sätt. Fordran skulle då kvarstå efter skuldsaneringsbeslutet och inte prekluderas i enlighet med huvudregeln i 26 §. Fallet ter sig hypotetiskt och en sådan ordning vore knappast heller godtagbar. Någon anledning att bevara borgenären vid dennes fordran finns inte när såväl gäldenären som borgenären underlåtit att uppge fordran i skuldsaneringsärendet.

Slutsatsen av det anförda är att undantaget i 26 § från preklusion av i skuldsaneringsärendet okända fordringar, beträffande sådana okända fordringar som är tvistiga, inte ter sig rimligt oavsett val av relevant tidpunkt. Härav följer att det krävs att även en borgenär som anser sig ha en (uppkommen) fordran som kan vara tvistig skall anmäla fordran i skuldsaneringsärendet för att inte drabbas av preklusionsbestämmelsen i 26 §.

A.L. har ostridigt inte anmält sin fordran i skuldsaneringsärendet, och hennes fordran får således anses prekluderad enligt 26 § skuldsaneringslagen. Hennes överklagande kan därför inte bifallas.

HD:s dom meddelad: den 30 april 2004.

Mål nr: T 3590-03

Lagrum: 26 § skuldsaneringslagen (1994:334)..

Sökord: Skuldsanering; Fordran; Preklusion
